

solia ser més dolent, més margant, d'òs, de la ... de la rapa (St. Jaume dels Domenys 111).
DUENYO *m.* Amo: *si es destapa gaire, [...] no se'n seria duenyo* (Oix 36); *Això me'l dieva lo duenyo de la casa* (l'Alguer 151).

DUGUES *adj.* Dues: *picava amb dugues pedretes* (Llívia 6); *jo he comprat dugues vaques* (Gósol 41); *o siga, de totes dugues* (Moià 68); *n'hi feien dugues de raies* (Moià 69); *les fustes que van una, dugues, tres, quatre, voltant* (Cànoves 73); *al cap de dugues hores* (Cànoves 75); *se senten en dugues o tres hores* (Cànoves 75); *Dura [...] una hora o dugues* (St. Andreu de Ll. 87); *«la trossa» i «les menes», que se porten dugues peces* (St. Andreu de Ll. 88); *abans aquí feiem dugues festes majors* (Aguiló 92); *galletes, si en portaven dugues o tres per la festa major* (Aguiló 92); *hi ha dos, dugues redoltes* (Cambrils 118).

DUIT -A V. DUR.

DUMENGE *m.* Diumenge: *igual que era el dissabte que el dumenge* (Aguiló 91).

DUR *v.* Indefinit: *molts de pics he duita sort* (Alaró 122).

É V. ÉSSER.

ECCO* *interj.* Heus ací, vet aquí: *«Cent escuts». Ecco.* (l'Alguer 151); *«Ecco la moneda de la dot»* (l'Alguer 151).

EFFECTE *m.* **a fi i efecte de*** *loc. conj.* Per tal de: *Es fan quatre malles a fi i efecte de que quedi més ample* (Cervelló 105).

EGO *f.* Euga: *dos cavalls o dues egos* (Maó 139).

EIXIR *v.* Sortir. Present I.: *n'ixi el pare de sota del llit* (l'Alguer 151).

EIXUGAR *v. pron.* Present S.: *heu posen que s'eixúguiga* (Lluçmajor 130).

EIXÚGUIGA V. EIXUGAR.

ELLUMAR *v. pron.* Present I.: *Esllomar: si t'ellumes, digues fava de bon cor* (Camallera 49).

ELLUMES V. ELLUMAR.

ELS.E *pron.* Els (acusatiu), les: **els.e** *podria pas nodrir* [els préssecs] (Jóc 4); **els.e** *cullen o els.e* *posen dins d'una buga* (Maçanet de C. 15); *con se n'han servit, [...] els.e* *maten* (Maçanet de C. 15); *que els.e* *van a enterrar* (Maçanet de C. 16); *amb un rampi els.e* *treuen* [els ti-sots] *amb una vora o els.e* *cremen a part* (Maçanet de C. 20); *viem de sortir allà i avisà'ls.e, renyà'ls.e* (Sta. M. de Corcó 52); *tothom qui els.e* *sent* (Cànoves 75); **els.e** *té així, entens?* (Alaró 122); *Llavò aquests cabdells els.e ... els.e* *duien a cas tixador* (Montuïri 125); *i com els.e* *tenen ben composts* (Montuïri 126); *i aquell animal els.e* *mossega* (Montuïri 128); **els.e** *pagaven, com era normal* (Ciutadella 138); **els.e** *pagaven i els* *hi donaven un quarter de be* (Ciutadella 138); *feien formatjades, els.e* *covien* (Maó 140); *Es peus de porc, els.e* *bullien* (Maó 140); *i [les formatjades] els.e ... i els.e* *covies* (Maó 140); *casi sempre els.e* *feiem noltros mateixos* (Maó 141); *Gafaven figures de cristià i els.e* *covien, els.e* *bullien i els.e* *cola... colaven allò* (Maó 142).

ELS HI *pron.* Els (datiu): *perquè el vent no els hi toqui* (Maçanet de C. 18); **els hi** *treviem la pela* (Oix 34); **Els hi** *puc explicar [...] la recollida del blat* (Avià 50); *Les coses que els hi puc explicar* (Avià 50); *se'ls hi* *treu tota la porqueria de la pell* (Begur 58); **els hi** *queda clavat en els llavis* (Begur 59); *la canalla els hi dius: «Vols galletes?»* (Aguiló 92); **els hi** *portaven un bocinet de pernil* (Sta. Coloma de Q. 95); *se'ls hi* *donava una mica de sopa* (Sta. Coloma de Q. 95); *se'ls hi* *treu la pell* (Alió 113); **els hi** *donaven una bolla de sobrassada* (Ciutadella 137); *Es missatges, [...] els hi* *donaven* (Ciutadella 138); **els hi** *donaven un quarter de be* (Ciutadella 138); *ademés els hi* *daven un ... un pa* (Ciutadella 138).

EMBOTILLAR* *v.* Posar. Imperfet I.: *L'embotillava* [el raïm] *amb una tremuja dins la bóta* (Es-tagell 2).

EMBOTILLAVA V. EMBOTILLAR.

EMMUNTAR* *v.* Muntar, instal·lar. Participi: *aquella bóta era sistema trona, eh?, emmuntada a dalt d'un carro* (Cervelló 104).

EMMUNTAT -ADA V. EMMUNTAR.

EMPAIADA* *f.* Empallada, caminet de palla que es feia entre les cases de dos amants els amors dels quals no eren ben vistos per la gent del poble: *Una empaiada* (St. Josep de sa T. 145); *si poria gafar es que havessen fet s'empaiada* (St. Josep de sa T. 145).

EMPARANY* *m.* Qualsevol objecte que serveix per a parar una acció violenta (per ex., del vent): *hi posen un emparany de [...] no importa què, hasta [...] una roba penjada, un tros d'una manta* (Maçanet de C. 18).

EMPLEA V. EMPLEAR.

EMPLEAR *v.* Usar, emprar. Infinitiu: *naltros el viem d'emplear* [el blat i l'ordi] *per fer pa* (St. Josep de sa T. 147). Present I.: *es paranyer no n'emplea* [de garbellats] (Alaró 122); Imperfet I.: **empleaven** *sa fura i ses senderes* (Alaró 122);

EMPLEAVEN V. EMPLEAR.

EMPRÉS *adv.* Després: **emprés** *se va començar de plantar* (Jóc 4); **emprés** *tabé l'aibre els podria pas nodrir* (Jóc 4); **Emprés** *hi ha un matxo* (Maçanet de C. 16); **emprés** *en tenen unes* [de barraques] (Maçanet de C. 18); *i emprés [...] hi posen un emparany* (Maçanet de C. 18); *Primer passaven amb la llaura; emprés, quan era llaurat* (Maçanet de C. 19); **Emprés**, *quan el volen sembrar* (Maçanet de C. 19); *hi posaven allà boixos o aixis i emprés terra* (Oix 32); **Emprés**, *abans també hi via moltes dones* (Oix 33); **emprés** *giràvem a l'inrevés* (Oix 33); *per poguer empilar emprés* (Oix 36); *quan [el cànem] és sec, emprés és l'hora de treballà'l* (Banyoles 47); **emprés** *es passa per una altra cosa que en diuen unes bargues* (Banyoles 47); *Es torna a passar per les pintes i emprés ja està* (Banyoles 47).

EMPRETAR* *v.* Perseguir. Present I.: *mentre empreten els gossos* (Cànoves 75).

EMPRETEN V. EMPRETAR.

EN *prep.* Amb: *l'agafa en el ganivet* (Moià 69).

EN.A *prep.* En, a: **en.a** *la cria tabé hi surt una mare* (Maçanet de C. 15); *una corda que ja es té en.a* *la mateixa barca* (Roses 39); *em va raiar fort aquí en.a ... en el ventre* (St. Privat d'en Bas 46); *i es pica en.a* *la mateixa aiga* (Banyoles 47); *es pica en.a* *la mateixa aiga perquè el cànem* (Banyoles 47); *i es posa en.a* *les bótes* (Banyoles 48); [el vi] *es deixa fermentar en.a* *les bótes* (Banyoles 48); **En.a** *la premsa hei va* (Begur 57); *l'hi lliguen en.a [...] amb una de les manetes* (Moià 68); **en.a** *l'espina llavò n'hi feien dugues de raies* (Moià 69); *s'acostumava a posar cansalada en.a* *les ... en.a* *la botifarra negra* (Moià 69); **en.a** *la cendra s'hi tiraven closques d'ou xafades* (Sentmenat 83); *aquella roba hasta en.a* *l'armari [...] et donava gust d'aquella olor* (St. Andreu de Ll. 89); **en.a** *la vora del foc* (Cervelló 108); *naven un temps determinat en.a* *la premsa* (Cervelló 109); *els han de replegar ... en.a ... cap als sacs* (Alió 113). Vegeu també A.N.

ENALLÀ* *adv.* Allà: *els altres amb bastons l'esperaven enallà* (Llívia 9); *uns quants que atalaien enallà* (Maçanet de C. 16); *el deixes enallà un parei d'hores* (Oix 31); *i els tira enallà* (Sta. M. de Corcó 53); **enallà** *l'obrien* [el porc] *i allà el desnossaven* (Moià 68); *atra vegada enallà* (St. Andreu de Ll. 89); *hei posaven hasta enallà un parei de fuies de llor*